

SU ÜRÜNLERİ EKONOMİSİ

Prof. Dr. Erdoğan GÜNEŞ
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Tarım Ekonomisi Bölümü

SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ: EKONOMİK GÖSTERGELER

01

Dünyada ve ülkemizde hızlı büyüme gösteren (%8-14) sektör. **Türkiye ilk 35-40 ülke arasında.** 630 bine yakın üretim, 1,5 milyar \$ üretim değeri

02

Su ürünleri **protein** ihtiyacının karşılanması yönüyle beslenmede önemli, kişi başına **6 kg tüketim**

03

AB ülkeleri olmak üzere 82 ülkeye su ürünleri **ihracat**ında bulunan bir sektör, ihracat değeri, **1 milyar \$'a** yakın

04

- 250 bin kişiye istihdam
- **255 adet su ürünleri işleme tesis**

05

- **18 bin ruhsatlı balıkçı gemisi** (15,3 bin deniz ve 2,7 iç sularda faal olan)
- **2.286 su ürünleri yetiştiricilik tesisi** (426 denizlerde, 1860 iç sularda)
- 486.786 ton/yıl kapasite
- **KKO %65**

Türkiye'de su ürünleri üretim miktarı ve değerindeki gelişmeler

Yıllar	AVCILIK		YETİŞTİRİCİLİK		TOPLAM	
	Miktar (ton)	Değer (Milyon TL)	Miktar (ton)	Değer (Milyon TL)	Miktar (ton)	Değer (Milyon TL)
2000	503.345	367	79.031	140	582.376	507
2005	426.496	1.575	118.277	704	544.773	2.279
2010	485.939	1.079	167.141	1.067	653.080	2.145
2011	514.755	1.143	188.790	1.270	703.545	2.413
2012	432.442	1.209	212.410	1.605	644.852	2.814
2013	374.121	1.189	233.394	1.705	607.515	2.893
2014	302.212	1.100	235.133	2.160	537.335	3.260
2015	431.907	1.245	240.334	2.569	672.241	3.814
2016	335.320	1.341	253.395	3.239	588.715	4.580
2017	354.318	1.536	276.502	4.049	630.820	5.585
2018	314.094	1.853	314.537	5.607	628.631	7.460

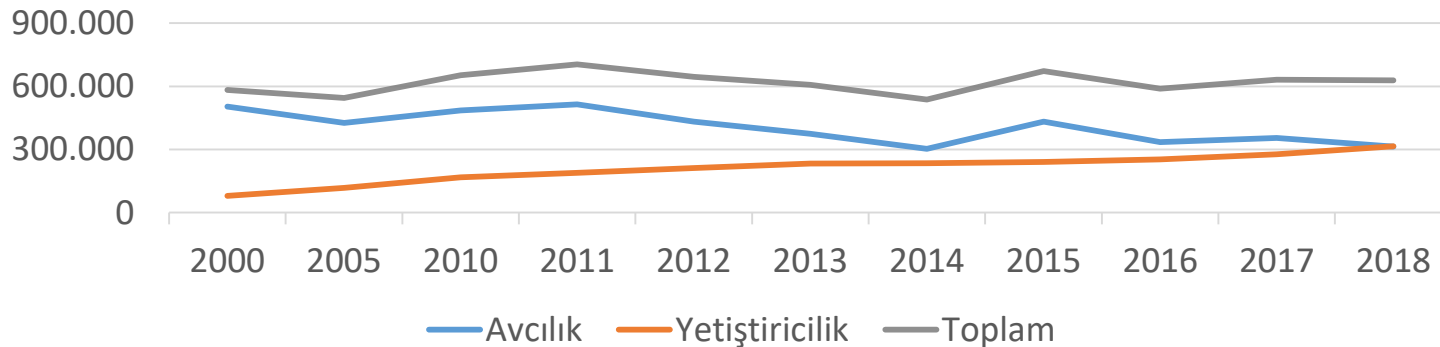
Kaynak: BSGM, 2018; TÜİK

%-37,6

%+301,8

%+7,9

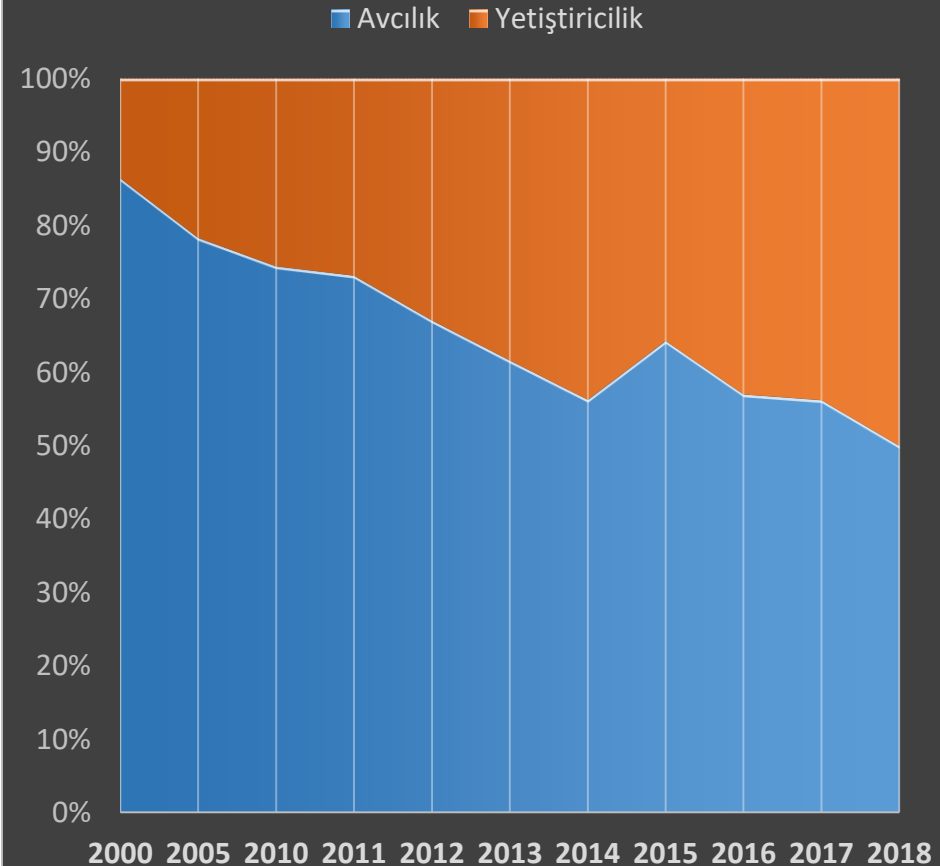
Türkiye'de Su Ürünleri Üretimindeki Gelişmeler (Miktar Ton)

Su ürünleri üretiminin iki ana kaynağı vardır:

- Deniz ve iç sularda **avcılık** yoluyla elde edilenler
- Deniz ve iç sularda kültüre alınan **yetiştiricilik** ürünleri.

Türkiye'de Su Ürünleri Üretimindeki Gelişmeler (%)

Türkiye Su Ürünleri Arz ve Kullanımı (ton)

	2014	2015	2016	2017	2018	Değişim (%)
ARZ						
Üretim	537.345	672.241	588.715	630.820	628.631	17,0
İthalat	77.545	110.761	82.074	100.444	98.315	26,8
TOPLAM ARZ	614.890	783.002	670.789	731.264	726.946	18,2
KULLANIM						
Tüketim	494.028	661.949	519.181	572.490	546.737	10,7
İhracat	115.682	121.053	145.469	156.681	177.500	53,4
TOPLAM KULLANIM	609.710	783.002	664.650	729.171	724.237	18,8
Değerlendirilmeyen	5.180	6.070	6.139	2.093	3.115	
Kişi Başına Tüketim (kg)	5,5	6,2	5,5	5,5	6,1	

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistikleri, Su Ürünleri İstatistikleri (16.05.2019) *Son iki yılın değişimini göstermektedir.

'İNSANLAR BALIK DÖNERİ SEVER Mİ DİYE ÇOK DÜŞÜNDÜK'

Balık döner firmasının işletmecisi olan Eyüp Kuru, balık döner fikrinin başlarda çok riskli olduğunu söyledi. Profesyonel üretici olarak çok titiz çalıştıklarını dile getiren Kuru, "Firma ve fabrika olarak balık döner alanında dünyada ve Türkiye'de ilk ve tekiz. Profesyonel üretici olarak bu işi yapıyoruz. Bu anlamda çok titizlikle çalışıyoruz. Katkı maddesi olmadan, tamamen doğal bir ürün

Su Ürünleri pazarı

Artan su ürünleri çeşitliliği, bu süreçte dünyada üretimin %78'i insan tüketimine yönelik....

Sektörel pazar ve gelişimde;
- Tüketim alışkanlığı
- Satın alma gücü
- Tüketim ve pazarla ilgili doğru bilgilendirme
Kültür balıkçılığı üretimindeki artış önemli....

Türkiye'de su ürünleri pazarı gelişiyor, su ürünleri üretiminin %70'i insan tüketimine yönelik...

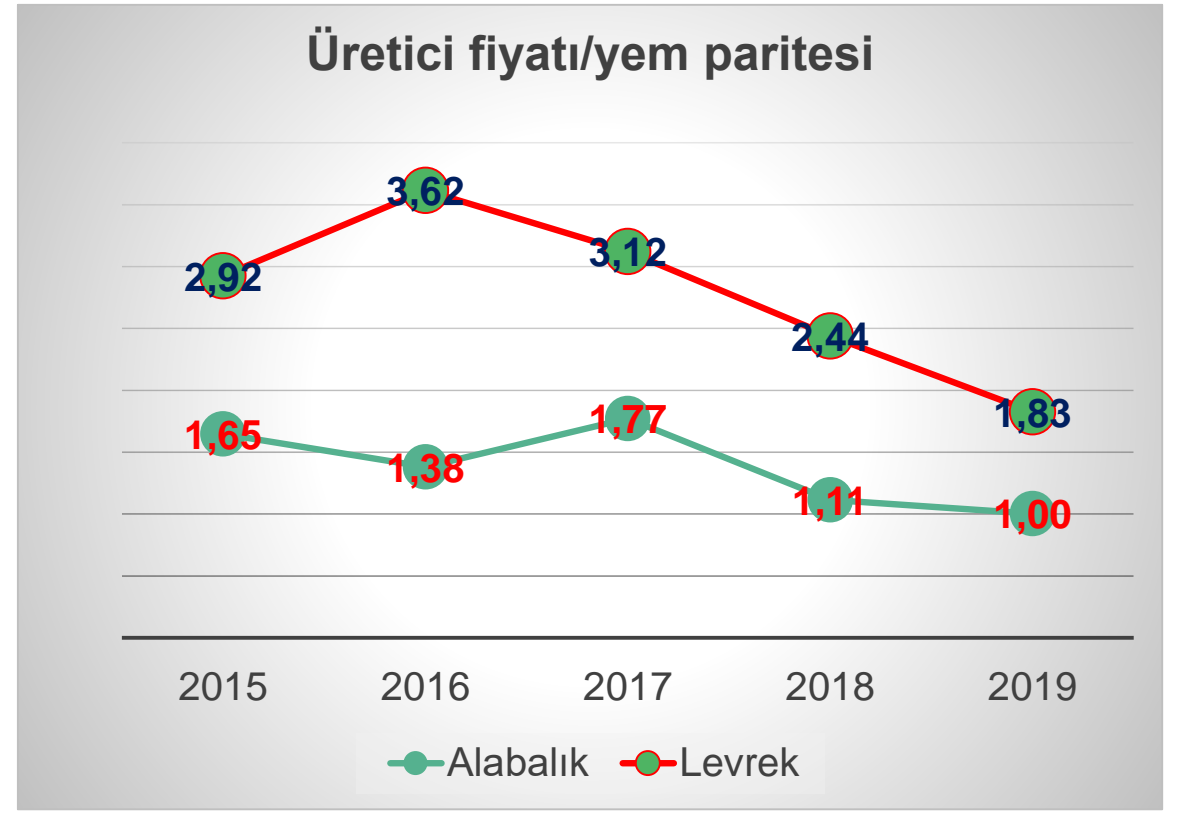

Sektörde ; 210 su ürünleri işleme fabrikası, 13 balık unu-yağı tesis, 3 insan tüketimi için balık yağı üretim tesisi ve 23 balık yemi fabrikası var.

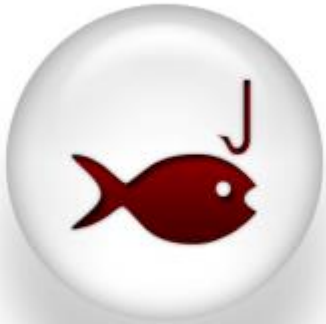

Su ürünleri sektörünün en önemli sorunlarından biri **yem maliyetlerinin** düşürülmesi ve kaliteli yem üretimidir.

Ürünler	2015	2016	2017	2018	2019	Artış Oranı (%)
Üretici Fiyatı						
Alabalık	6,82	6,41	9,89	9,33	11,26	65,10
Levrek	13,51	16,71	17,42	19,78	18,18	34,57
Yem Fiyatı						
Alabalık	4,14	4,64	5,58	8,38	11,22	171,01
Levrek	4,62	4,62	5,58	8,11	9,96	115,58

Su ürünleri üretim/pazarlama trendi ve etkili faktörler-öncelik alanları

Sosyo ekonomik değişimler: Nüfus artışı, şehirleşme ve ekonomik gelişimle ilgili sosyal etkenler

Etkinlik: Teknolojik gelişmeler, kaynakların sürdürülebilirliği ve etkin kullanıma yönelik arayışlar

Sürdürülebilirlik: Yenilikçi ve modern yatırımlarla üretimin sürdürülebilirliği ve karlılığın sürdürülmesi yaklaşımları

İşletme yönetimi ve organizasyon: Ürün çeşitlendirme ve standardizasyonu, ekonomik kayıpların en aza indirilmesi, pazarlama hizmetlerinde modernizasyon, süreci risk yönetimi ve tüketimi artırma stratejileri

Su Ürünlerinde Ekonomik Sürdürülebilirliğe Ulaşmada Hedef ve Yaklaşımlar

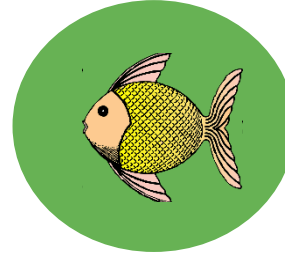
Hedef 1	Hedef 2	Hedef 3	Hedef 4	Hedef 5	Hedef 6
Su ürünleri ile ilgili üretim ve pazarlamada etkinlik, verimlilik ve rasyonelliğin sağlanması	Sürdürülebilir su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliğine optimal kaynak kullanımıyla ulaşılması stratejileri	Tüketimin ve tüketici bilincinin artırılması, işletmelerin ekonomik ölçek büyüklüğüne ulaşmasında destek ve teşviklerin doğru olarak yönlendirilmesi	Su ürünleri kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir işletilmesi	Su ürünleri sektörünün bütüncül bakış açısıyla üretimden işleme, ürün değerlendirilmesinden pazarlamaya kadar geliştirilmesi	Su ürünlerinde işletme yönetimi ve organizasyonunun, geliştirilmesi, AR-GE ve İnovasyon faaliyetlerinin artırılması

STRATEJİ VE AKSİYON PLANLARI -1

Su Ürünleri Avcılığında Sürdürülebilirliğin Sağlanması

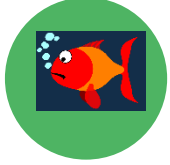
1. Yasa dışı avcılığın önlenmesi
2. Bölgesel balıkçılığın uygulanması
3. Kota sistemine geçişin sağlanması
4. Veri toplamada eksikliklerin giderilmesi

Su Ürünleri Yetiştiriciliğinde Üretim ve Verimliliğin Artırılması

1. Uygun yetiştiricilik alanlarının planlanması ve yatırım bakımından cazip hale getirilmesi
2. Su bitkilerinin üretim ve yetiştiriciliğinin geliştirilmesi
3. Kapalı devre yetiştiricilik sistemlerinin yaygınlaştırılması
4. Polikültür yetiştiriciliğinin geliştirilmesi
5. Kabuklu, çift kabuklu ve yumuşakça yetiştiriciliğinin geliştirilmesi
6. Otcul su ürünleri türlerinin yetiştiriciliğinin geliştirilmesi
7. Tarıma dayalı su ürünleri organize sanayi bölgelerinin oluşturulması

STRATEJİ VE AKSİYON PLANLARI (2)

Su Ürünleri Kaynaklarının Korunması ve Geliştirilmesi

1. Biyoçeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi
2. İstilacı türlerle etkin mücadele yapılması
3. İklim değişikliğinin su ürünlerine olası etkilerine yönelik politikalar geliştirilmesi
4. Su kaynaklarındaki yapılaşmaların sucul ekosisteme olan etkilerinin önlenmesi

Su Ürünleri İşleme, Değerlendirme ve Pazarlamasının Geliştirilmesi

1. Su ürünlerinde markalaşma ve coğrafi işaretlemenin yaygınlaştırılması
2. Tüketime hazır su ürünlerinin çeşitlendirilmesi ve yeni/gelişen pazarlar arayışı
4. Katma değeri yüksek su ürünlerinin geliştirilmesi ve pazarlanması

Su Ürünlerinde Ar-Ge ve İnovasyon Faaliyetlerinin Artırılması

1. Stok kontrolünün sağlanması ve izlenmesi
2. Üretimde teknoloji ve kaynak kullanımının artırılması
3. Balık beslemede alternatif yem ham maddelerinin geliştirilmesi, yenilenebilir enerji kaynağı kullanımının geliştirilmesi
4. Gen kaynakları ve ıslahı ile ilgili çalışmaların artırılması
5. Çevre dostu yetiştiricilik tekniklerinin özendirilmesi ve geliştirilmesi
6. Sektörel sosyo-ekonomik araştırmaların artırılması

Teşekkür
Ederim...